

Zeszyt odpowiedzi

Spis treści

Ocean Arktyczny

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10

Morze Śródziemne

1	2	3	4	5
11	12	13	14	15

Morze Bałtyckie

1	2	3	4	5
16	17	18	19	20

Morze Czarne

1	2	3	4	5
21	22	23	24	25

Ocean Atlantycki Kanał La Manche / Morze Północne

1	2	3	4	5
26	27	28	29	30

Wprowadzenie

W tym zeszycie znajdziesz słowniczek oraz skutki decyzji, które twoja drużyna podejmuje podczas gry.

Za każdym razem, gdy drużyna wybierze opcję z karty zadania, możecie sprawdzić jej skutek w tym zeszycie. Sprawdźcie numer strony na karcie i przejdźcie do odpowiedniej strony. Następnie odszukajcie podjętą decyzję i zobaczcie, ile punktów zdobyliście lub straciliście na czterech filarach:

 Różnorodność biologiczna (ryba)	 Sprawiedliwość społeczna (waga)
 Gospodarka (sakiewka)	 Zdrowie (serce)

Na planszy gry przesuniecie swoje pionki w górę lub w dół filarów zgodnie z pokazanymi punktami.

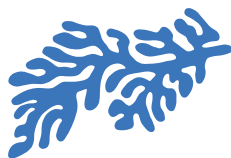
Każdemu skutkowi towarzyszy krótkie wyjaśnienie — poświęćcie chwilę, aby przeczytać je wspólnie z drużyną. Pomoże wam to zrozumieć wpływ waszego wyboru i zaplanować kolejne ruchy.

Sprawdzajcie skutki dopiero po podjęciu decyzji — bez podglądania! (Chyba że wasza postać ma specjalną moc, która na to pozwala...)

Jeśli na karcie zobaczysz pogrubione słowo, jego definicję znajdziesz w słowniczku. Przeczytajcie ją na głos, aby każdy w drużynie dowiedział się, co ono oznacza.

Definicje

Znajdź definicję

pogrubionych słów poniżej:

Zakwit glonów (lub zakwit glonów): Szybki i obfity wzrost glonów, który następuje, gdy do wody trafia zbyt wiele substancji odżywczych, np. nawozów. Takie zakwity mogą zabarwiać wodę na zielono, zużywać tlen i czasem uwalniać szkodliwe toksyny.

w rozprzestrzenianiu gatunków inwazyjnych z jednego miejsca do drugiego.

Przyłów: Zwierzęta morskie, które zostają złapane przypadkiem, gdy rybacy próbują złowić coś innego. Mogą to być delfiny, żółwie, młode ryby lub inne niepożądane gatunki. Ograniczanie przyłowu pomaga chronić życie morskie.

Akwakultura: Zwana też hodowlą ryb, akwakultura to praktyka hodowania ryb, skorupiaków lub roślin morskich, takich jak wodorosty, w zbiornikach lub zamkniętych obszarach w morzu. Służy do produkcji owoców morza bez polegania wyłącznie na dzikich rybach.

Węglan: Naturalna substancja chemiczna występująca w muszlach, koralowcach i skałach. Wiele zwierząt morskich wykorzystuje ją do budowy muszli i szkieletów. Powstaje z połączenia dwutlenku węgla (CO₂) z wodą w oceanie.

Woda balastowa: Woda balastowa to woda morska pompowana przez statek w celu utrzymania bezpiecznych warunków pracy podczas żeglugi. Pomaga to poprawić stabilność i napęd łodzi, kompensując zmiany w masie ładunku.

Nauka obywatelska: Dzieje się tak, gdy obywatele zbierają lub badają informacje i działają wspólnie. Może to obejmować liczenie ptaków, pomiar opadów, zbieranie plastiku na plażach czy rejestrowanie obserwacji meduz.

Biofouling: Zachodzi, gdy małe rośliny, zwierzęta lub mikroorganizmy (jak pąkle czy glony) przyczepiają się do statków, boi lub innych podwodnych powierzchni. Może uszkadzać sprzęt i pomagać

CO₂: Gaz, który występuje naturalnie. Jest bezbarwny i bezwonny. Rośliny potrzebują go do wzrostu, ale zbyt duża ilość CO₂ w powietrzu zatrzymuje ciepło i powoduje zmiany klimatu. Część jego

jest też pochłaniana przez ocean, co może zmieniać chemię wody.

Usługi ekosystemowe:

Korzyści, które natura daje nam za darmo, jak czyste powietrze i woda, zdrowa gleba, ryby do jedzenia i ochrona przed powodziami. Mokradła, lasy i oceany dostarczają cennych usług, które pomagają ludziom i planecie.

Eutrofizacja: Zachodzi,

gdy zbyt wiele substancji odżywczych (głównie ze spływów z pól lub ścieków) trafia do jezior lub mórz. Powoduje zakwity glonów, odbiera wodzie tlen i może zabijać ryby oraz inne organizmy morskie.

Spływ nawozów: Gdy

nadmiar nawozów używanych na polach zostaje spłukany przez deszcz do rzek, jezior lub morza. Może to powodować nadmiar substancji odżywczych w wodzie, przez co glony rosną zbyt szybko. Glony mogą blokować światło słoneczne i zużywać tlen, szkodząc rybam i innym zwierzętom.

Wylęgarnia: Miejsce, gdzie

ryby lub skorupiaki są rozmnażane i hodowane, aż staną się na tyle silne, by przetrwać na wolności lub na farmach rybnych. Wylęgarnie pomagają wspierać populacje ryb i przedsiębiorstwa akwakultury.

Jod: Minerał, którego

ludzkie ciało potrzebuje w małych

ilościach, aby zachować zdrowie. Pomaga organizmowi wytwarzać ważne hormony i często występuje w owocach morza, nabiale i soli jodowanej.

Moratorium: Tymczasowe

wstrzymanie jakiejś działalności, często w celu ochrony przyrody lub dania czasu na zbadanie problemu. Na przykład moratorium połowowe oznacza, że przez pewien czas nikt nie może łowić danego gatunku, aby populacja mogła się odbudować.

Selektywne narzędzia połowowe:

Narzędzia lub sieci połowowe zaprojektowane tak, by łowić tylko określone gatunki lub rozmiary ryb. Pomaga to chronić młode ryby i inne zwierzęta morskie, które nie powinny być łowione, czyniąc rybołówstwo bardziej zrównoważonym.

Tarczycza: Mały gruczoł

w szyi, który wytwarza hormony kontrolujące energię, wzrost i metabolizm ciała (sposób, w jaki organizm wykorzystuje pokarm jako energię). Do prawidłowego działania potrzebuje jodu.

Zoonoza (lub choroba

odzwierzęca): Choroby, które mogą przenosić się między zwierzętami a ludźmi. Niektóre z nich mogą pochodzić z jedzenia niebezpiecznych owoców morza lub z kontaktu z chorymi zwierzętami. Monitorowanie ich pomaga chronić zarówno ludzi, jak i dziką przyrodę.

Ocean Arktyczny

1

1 Inwestujesz w ekoetykiety, aby sprzedawać klientom dbającym o klimat.

+1

Ekoetykiety promują zrównoważone praktyki połowowe, które chronią życie w oceanie.

+1

Możesz zarobić więcej, sprzedając konsumentom świadomym ekologicznie, ale uzyskanie certyfikatu dużo kosztuje.

-1

Największe firmy mogą skorzystać najbardziej, bo stać je na dodatkowe koszty certyfikacji.

-

Brak większego wpływu na zdrowie.

2 Utrzymujesz dopłaty do paliwa, aby arktyczne rybołówstwo pozostało konkurencyjne.

-1

Wyższa emisja CO₂ i przełowienie mogą szkodzić zwierzętom morskim i ich siedliskom.

+1

Natychmiast pomaga lokalnym rybakom i chroni miejsca pracy.

+1

Wspiera społeczności, które zależą od rybołówstwa w Arktyce.

-1

Wyższa emisja CO₂ może z czasem zaszkodzić środowisku i zdrowiu ludzi.

3 Stopniowo kończysz dopłaty do paliwa i pomagasz przejść na czystsze technologie połowowe.

+2

Ograniczenie emisji i presji połowowej pomaga chronić ocean.

-1

Przejście na czystsza technologię jest kosztowne, więc zyski mogą początkowo spaść.

-1

Małe firmy i rybacy mogą mieć trudności, jeśli nie otrzymają pomocy w zakupie nowego sprzętu.

+1

Czystsze połowy to czystsze powietrze i mniej zagrożeń dla środowiska.

1 Chronisz siedliska dzikiego łososa i zaostrzasz przepisy połowowe.

+2

Ochrona siedlisk pomaga populacji dzikiego łososa rosnać i odciąża ekosystemy rzeczne.

-1

Surowsze przepisy oznaczają mniej okazji do połowu tego cennego gatunku, który jest filarem arktycznej gospodarki.

-1

Mniejsi lub tradycyjni rybacy mogą stracić więcej niż większe firmy.

+1

Utrzymuje to z czasem dostęp do popularnego i zdrowego źródła dzikich owoców morza.

2 Zwiększasz limity połowowe, dopóki jest jeszcze wystarczająco dużo dzikiego łososa.

+2

Więcej połowów przyspiesza utratę dzikiego łososa i zwiększa obciążenie ekosystemów.

+1

Dobre dla branży rybackiej — na razie.

-2

Krótkoterminowe zyski mogą zaszkodzić przyszłości społeczności zależnych od łososa.

-1

Dziki łosoś może stać się trudniejszy do znalezienia w przyszłości, mimo że jest zdrowym źródłem pożywienia.

3 Inwestujesz w wylęgarnie łososa i w odbudowę rzek, aby pomóc populacjom łososa rosnać.

+1

Wylęgarnie i odbudowa rzek pomagają dzikiemu łososiowi, ale mogą wpływać na jego różnorodność genetyczną, jeśli nie są dobrze zarządzane.

+1

Tworzy to lokalne miejsca pracy i wspiera rybołówstwo na dłuższą metę.

+1

Pomaga to społecznościom zależnym od łososa zachować do niego dostęp z biegiem czasu.

+1

Zdrowie rzek poprawia jakość wody i zmniejsza presję pasożytów.

1 Dostosowujesz przepisy połowowe i limity, aby łowić nowe gatunki ryb.

+1

Odpowiedzialne łowienie nowych gatunków chroni gatunki rodzime i utrzymuje równowagę w ekosystemie.

+2

Nowe rodzaje ryb przynoszą nowy biznes i wspierają miejsca pracy w rybołówstwie.

+1

Pomaga społecznościom zależnym od rybołówstwa znaleźć nowe dochody, gdy populacje ryb się przemieszczają.

+1

Większy wybór owoców morza może poprawić odżywianie.

2 Skupiasz się na ochronie rodzimych gatunków arktycznych.

+1

Ochrona rodzimych gatunków utrzymuje silny ekosystem Arktyki.

-1

Ograniczenie tego, co można łowić, może na razie zaszkodzić gospodarce.

-1

Może uderzyć najmocniej w tradycyjne społeczności rybackie, jeśli nie będzie dodatkowego wsparcia.

+1

Utrzymuje dostępność lokalnych, zdrowych źródeł pożywienia.

2 Próbujesz współpracować z innymi krajami, aby zapobiec przełowieniu i konfliktom.

+1

Kraje działające wspólnie mogą promować odpowiedzialne zarządzanie zasobami ryb, ale może to zająć czas.

-

Powolne rozmowy i nieporozumienia mogą opóźnić korzyści.

+1

Zapobiega to dominacji większych flot państw i zapewnia sprawiedliwość.

+1

Dobra współpraca może zapewnić wszystkim bezpieczny i stabilny dostęp do owoców morza.

1 Wprowadzasz surowe przepisy dotyczące biofoulingu i wody balastowej na wodach arktycznych.

+2

Mocne przepisy powstrzymują rozprzestrzenianie się szkodliwych gatunków i chronią rodzimą przyrodę.

-1

Nowe przepisy kosztują więcej czasu, personelu i sprzętu, spowalniając część wzrostu gospodarczego.

+1

Chroni sposób życia społeczności, które w kwestii pożywienia i kultury zależą od rodzimych gatunków.

+1

Obniża to ryzyko skażenia żywności i chorób, które mogą przenosić się ze zwierząt na ludzi (zoonoza).

2 Pozwalasz statkom działać bez dodatkowych przepisów dotyczących gatunków inwazyjnych.

-2

Więcej gatunków inwazyjnych mogłoby zniszczyć arktyczną przyrodę i ekosystemy.

+1

Żegluga szybko się rozwija i przynosi pieniądze, ale długoterminowe szkody dla rybołówstwa i ekosystemu mogą kosztować więcej później.

-1

Szkodzi to społecznościom, które w przetrwaniu i tradycjach zależą od rodzimych gatunków.

-2

Choroby i zanieczyszczenia od gatunków inwazyjnych mogą stwarzać poważne zagrożenia zdrowotne, w tym zoonozy.

3 Nakazujesz statkom czyszczenie kadłubów przed wpływaniem na wody arktyczne.

+1

Czyszczenie kadłubów statków pomaga powstrzymać rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych.

+1

Ta opcja jest tańsza niż pełne regulacje i pozwala firmom działać z mniejszymi opóźnieniami.

+1

Równoważy to potrzeby lokalnych społeczności i branży żeglugowej.

+1

Zmniejsza to ryzyko przeniesienia zakażeń ze zwierząt na ludzi (zoonoza) i utrzymuje dostęp do zdrowych źródeł owoców morza.

1 Inwestujesz w systemy akwakultury, które radzą sobie z cieplejszą wodą.

+1

Bardziej odporne systemy hodowli pomagają chronić dzikie ryby i zmniejszają wpływ ucieczek z farm na przyrodę.

+2

Wczesna inwestycja utrzymuje hodowlę ryb rentowną i konkurencyjną.

+1

Wspiera to miejsca pracy i społeczności zależne od hodowli ryb.

+1

Zdrowsze farmy oznaczają mniej pasożytów i bezpieczniejsze ryby do jedzenia.

2 Spowalniaś rozwój akwakultury, aby chronić środowisko.

+2

Spowolnienie wzrostu daje ekosystemom wytchnienie i pomaga chronić dzikie gatunki.

-1

Mniej hodowli oznacza na razie mniejsze zyski i wzrost biznesu.

-1

Może to prowadzić do utraty miejsc pracy w regionach zależnych od hodowli ryb.

+1

Mniej ryb na farmach oznacza mniej chorób i mniejszą potrzebę stosowania antybiotyków.

3 Finansujesz badania, aby monitorować skutki klimatyczne i dostosować praktyki akwakultury.

+1

Badania pomagają lepiej zarządzać farmami w przyszłości.

+1

Pomaga to branży pozostać silną na dłuższą metę, nawet jeśli teraz kosztuje więcej.

+1

Daje to hodowcom narzędzia do dalszej pracy w miarę zmian klimatu.

+1

Lepsza informacja oznacza bezpieczniejsze ryby i mniej zagrożeń zdrowotnych.

Morze Śródziemne

1

1 Rozpoczynasz kampanię zachęcającą ludzi do jedzenia skrzydlic.

+1

Jedzenie skrzydlic pomaga zmniejszyć ich liczbę i chroni rodzime ryby.

+1

Otwiera to nowe rynki dla rybaków i restauracji, choć bezpieczne przygotowanie skrzydlicy wymaga umiejętności.

+1

Przynosi to dochód drobnym rybakom i społecznościom przybrzeżnym.

+1

Skrzydlica jest niskotłuszczowa i może być zdrowym, niedrogim pożywieniem.

2 Tworzysz programy nauki obywatelskiej i nurkowe, aby śledzić i usuwać skrzydlice na kluczowych obszarach.

+2

Ukierunkowane usuwanie na wrażliwych obszarach chroni kluczowe gatunki rodzime.

-1

Szkolenie i organizowanie wolontariuszy kosztuje pieniądze bez bezpośrednich zysków.

+1

Angażuje lokalną społeczność i podnosi świadomość.

-1

Istnieje ryzyko ułknięcia, jeśli ludzie nie są odpowiednio przeszkoleni.

3 Finansujesz badania, aby sprawdzić, czy nowi drapieżnicy mogliby pomóc je kontrolować.

-1

Wprowadzanie nowych gatunków może zaszkodzić gatunkom rodzimym.

-1

Badania wymagają czasu i nie przynoszą korzyści od razu.

-

Na razie brak wyraźnego efektu — ewentualne korzyści pojawiłyby się później.

-

Na tym etapie brak dużego wpływu na zdrowie.

1 Promujesz połowy kraba błękitnego i sprzedajesz go jako lokalny przysmak z owoców morza.

+1

Łowienie krabów błękitnych pomaga chronić gatunki rodzime i ekosystemy.

+2

Popyt na kraby błękitne rośnie, tworząc nowy biznes dla rybaków i restauracji.

+1

Przynosi to miejsca pracy i zmniejsza uszkodzenia sprzętu, choć nie wszyscy korzystają w równym stopniu.

+1

Oferuje to tani, zdrowy wybór owoców morza, bogaty w białko i zdrowe tłuszcze.

2 Inwestujesz w zakrojone na szeroką skalę działania usuwania i programy monitorowania.

+2

To najlepsza opcja dla ochrony gatunków rodzimych i przywrócenia równowagi.

-1

Pozostałe meduzy nadal parzą pływających.

+2

Pomaga to rybakom nadal łowić rodzime gatunki, od których zależą, i zmniejsza straty sprzętu.

-

Brak natychmiastowych skutków zdrowotnych.

3 Nie robisz nic i masz nadzieję, że natura sama znajdzie równowagę.

-2

Pozwolenie krabom na rozprzestrzenianie się pogarsza sytuację gatunków rodzimych.

-1

Sprzęt połowowy ulega uszkodzeniu, a tradycyjne połowy stają się trudniejsze do znalezienia.

-1

Drobni rybacy najmocniej odczuwają utratę dochodów.

-1

Zaburzone łańcuchy dostaw obniżają jakość owoców morza i bezpieczeństwo żywnościowe.

1 Wymagasz testów DNA i cyfrowego śledzenia dla wszystkich produktów z owoców morza.

+2

Testy DNA zapewniają prawidłową identyfikację owoców morza i pomagają powstrzymać sprzedaż nielegalnych lub zagrożonych ryb.

-1

Nowa technologia i testy podnoszą koszty dla sprzedawców.

+2

Chroni to uczciwych producentów i rybaków oraz pomaga zadbać o bezpieczeństwo wrażliwych nabywców.

+1

Zmniejsza to ryzyko alergii i sprawia, że ludzie wiedzą, co jedzą.

2 Rozpoczynasz krajową kampanię pomagającą ludziom rozpoznawać sezonowe, lokalne ryby.

+1

Promowanie lokalnych i sezonowych ryb wspiera odpowiedzialne rybołówstwo i zapobiega przełowieniu.

-1

Duże kampanie kosztują i nie przynoszą zysków od razu.

+1

Pomaga to drobnym rybakom sprzedawać połów i konkurować z większymi sprzedawcami.

+1

Zachęca to ludzi do bezpieczniejszych, zdrowszych wyborów owoców morza.

3 Tworzysz zaufaną etykietę „Mediterranean Verified” dla identyfikowalnych owoców morza.

+1

Etykieta zachęca do odpowiedzialnego pozyskiwania i jasnego oznakowania, ograniczając nielegalne i niezrównoważone praktyki.

+1

Prowadzenie tego trochę kosztuje, ale zwiększa wartość certyfikowanych owoców morza.

+1

Etykieta buduje zaufanie i nagradza rybaków, którzy przestrzegają zasad.

+1

Sprawia to, że owoce morza są bezpieczniejsze do jedzenia dzięki lepszej identyfikowalności i przejrzystości.

1 Wprowadzasz surowe limity połowowe i sezonowe zakazy.

+2

Zasoby owoców morza się odbudowują, pomagając zrównoważyć ekosystemy morskie.

-1

Rybacki zarabiają krótkoterminowo mniej, ale mogą skorzystać później, gdy zasoby wrócą do normy.

-2

Bez pomocy drobni rybacy tracą najwięcej.

-

Brak natychmiastowego wpływu na zdrowie.

2 Promujesz zrównoważoną akwakulturę gatunków rodzimych.

+1

Prowadzona w sposób zrównoważony, odciąża dzikie ryby, zwłaszcza gdy hoduje się tylko gatunki rodzime.

+2

Zwiększa to lokalne miejsca pracy i produkcję żywności, zmniejszając zależność od importu.

-

Nowe miejsca pracy pomagają niektórym, ale inni, jak drobni rybacy, mogą mieć trudności.

+1

Choć wartość odżywcza różni się od dzikich ryb, to rozwiązanie zapewnia bezpieczeństwo żywnościowe.

3 Uruchamiasz program dziedzictwa owoców morza, aby wspierać kreatywność i zrównoważony rozwój w sektorze kulinarnym.

+1

Mniejszy popyt na przełowione gatunki pomaga chronić morze.

+2

Wspiera to lokalne restauracje i turystykę dzięki świeżej tożsamości kulinarnej, przyciągając międzynarodową uwagę.

+1

Świętuje tradycje kulturowe oraz drobne firmy gastronomiczne i turystyczne, ale nie wspiera lokalnych rybaków.

+1

Zachęca to do różnorodnej, zrównoważonej diety, wydłużając życie.

1 Tworzysz morskie ostoje klimatyczne i strefy zakazu połowów.

+2

Chroni to wrażliwe gatunki i daje życiu morskemu szansę przystosowania się do ocieplenia.

-1

Rybacki mogą początkowo stracić dostęp do niektórych obszarów, ale zasoby mogą się z czasem odbudować.

-2

Drobni rybacy cierpią najbardziej, jeśli nie otrzymają wsparcia.

+1

Ochrona koralowców, planktonu i omułków pomaga utrzymać stabilne i pożywne zaopatrzenie w owoce morza.

2 Wspierasz badania i adaptację dotkniętych rybołówstw oraz akwakultury.

+1

Wyniki badań zmniejszają presję na dziką przyrodę.

-1

Badania wymagają pieniędzy, ale korzyści nie są natychmiastowe.

+1

Daje to małym firmom szansę na przystosowanie się do zmian klimatu.

-

Brak natychmiastowych skutków dla zdrowia.

3 Uruchamiasz śródziemnomorski pakt na rzecz działań klimatycznych dla morza.

+2

Współpraca międzynarodowa może pomóc chronić gatunki i siedliska w całym Morzu Śródziemnym.

+1

Wspólne zasady i plany działania mogą wspierać długoterminowe rybołówstwo i turystykę.

+1

Zachęca to do współpracy między krajami i daje mniejszym społecznościom możliwość działania.

+1

Lepsze planowanie regionalne może zapewnić wszystkim czyste, zdrowe owoce morza.

Morze Bałtyckie

1

1 Wprowadzasz surowe przepisy ograniczające spływy z rolnictwa i miast.

+1

Poprawia to jakość wody i pomaga chronić ekosystemy morskie.

-1

Powoduje to wyższe koszty dla rolników i miast, które muszą ulepszyć swoje systemy.

-1

Mniejszym gospodarstwom i samorządom lokalnym może być trudniej spełnić nowe przepisy.

+1

Mniej toksycznych zanieczyszczeń w strefach przybrzeżnych obniża ryzyko poważnych problemów zdrowotnych, zwłaszcza schorzeń neurologicznych.

2 Modernizujesz oczyszczalnie ścieków, aby ograniczyć zrzuty.

+1

Zmniejsza to jedno z głównych źródeł zanieczyszczenia, pomagając ekosystemom się odbudować.

-

Kosztowne na początku, ale oszczędza pieniądze na dłuższą metę, zapobiegając problemom zdrowotnym i szkodom środowiskowym.

+1

Zapewnia to wszystkim dostęp do czystej wody i pomaga chronić społeczność.

+1

Lepsza jakość wody poprawia zdrowie publiczne, w tym zdrowie psychiczne.

3 Rozpoczynasz kampanię uświadamiającą z nagrodami, aby skłonić wszystkich do dobrowolnego ograniczenia zanieczyszczeń.

-1

Życie morskie nadal cierpi, jeśli postępy są zbyt wolne lub nierówne.

-

Brak bezpośredniego wpływu

+1

Zachęca to do wspólnego działania, nikogo nie karząc.

-1

Jeśli działanie jest zbyt wolne, toksyczne produkty pozostają w wodzie i wciąż zagrażają ludziom.

1 Wprowadzasz sezonowe lub obszarowe limity połowów w hałaśliwych strefach.

+1

Śledzie mogą lepiej odpoczywać i rozmnażać się w cichszych obszarach, co pomaga ich liczebności znów rosnąć.

—

Mniejsze połowy w niektórych miejscach obniżą krótkoterminowe przychody, ale pomagają utrzymać dostępność śledzia w przyszłości.

+1

Pomaga to chronić tradycje kulturowe i zapewnia długoterminowy dostęp do śledzia dla lokalnych rybaków i społeczności.

+1

Mniej zestresowane ryby są bardziej pożywne. Chroni to także zdrowe lokalne źródło pożywienia dla przyszłych pokoleń.

2 Zachęcasz do cichszych silników i sprzętu w rybołówstwie i żegludze.

+2

Przy mniejszym hałasie śledzie żyją w bezpieczniejszym, spokojniejszym środowisku i mogą się rozwijać.

+1

Nowe ciche technologie pomagają modernizować rybołówstwo i żeglugę oraz utrzymać ich konkurencyjność.

-1

Niektórzy drobni rybacy mogą mieć trudności ze sfinansowaniem nowych cichych łodzi lub sprzętu.

+1

Zdrowszy śledź oznacza lepsze wartości odżywcze dla ludzi, którzy go jedzą.

3 Zachęcasz ludzi do jedzenia bardziej różnorodnych owoców morza, aby mniej polegał na śledziu.

+1

Zdjęcie presji ze śledzia pomaga chronić równowagę życia morskiego, nawet jeśli hałas nadal stanowi problem.

+2

Więcej rodzajów owoców morza to więcej możliwości biznesowych dla rybaków, restauracji i targów spożywczych.

+1

Drobni rybacy mogą zróżnicować swoje przychody z innych gatunków.

+1

Szersza gama owoców morza może oznaczać lepsze odżywianie.

1 Inwestujesz w usuwanie glonów i zwiększanie ilości tlenu, aby zapobiec martwym strefom.

+1

Więcej tlenu w wodzie pomaga rybom i zwierzętom morskim żyć i rosnąć.

-1

Te projekty dużo kosztują i nie usuwają problemu u źródła.

+1

Pomaga to rybakom i społecznościom przybrzeżnym, przywracając ryby i ograniczając szkody powodowane przez glony dla łodzi i sprzętu.

+1

Czystsza woda oznacza mniej toksyn oraz lepsze owoce morza i warunki do kąpieli.

2 Promujesz zrównoważone rolnictwo na lądzie, aby ograniczyć spływ nawozów.

+2

Zatrzymanie zanieczyszczeń u źródła utrzymuje morze zdrowszym i chroni ekosystemy przybrzeżne i morskie.

-1

Rolnicy potrzebują wsparcia finansowego i czasu, aby zmienić sposób pracy.

-1

Drobnym rolnikom trudniej się przystosować.

+1

Zdrowsza woda, żywność i środowisko pomagają ludziom czuć się lepiej i bezpieczniej.

3 Wspierasz odbudowę przybrzeżnych mokradeł jako filtrów między lądem a morzem.

+2

Mokradła działają jak naturalne filtry, pochłaniając nadmiar substancji odżywczych, a także są bogatymi siedliskami dla ryb, ptaków i bezkręgowców.

-

Odbudowa mokradeł dużo kosztuje, ale może też przynieść nowy dochód, na przykład z turystyki przyrodniczej.

+1

Pomaga zarówno społecznościom przybrzeżnym, jak i śródlądowym dzięki usługom ekosystemowym mokradeł.

+1

Mniej glonów oznacza czystsza wodę i mniejsze zagrożenia dla zdrowia ludzi.

1 Wprowadzasz surowsze przepisy połowowe, aby populacje ryb mogły się odbudować.

+2

Daje to zasobom ryb i siedliskom czas na regenerację i wzmocnienie.

+1

Rybacy mogą przez pewien czas zarabiać mniej, ale pomaga to w przyszłości chronić miejsca pracy w rybołówstwie.

+1

Wspiera lepszą przyszłość rybaków, zachęcając ich do łowienia bardziej różnorodnych gatunków i pomagając mniejszym firmom rybackim.

—

Brak bezpośredniego wpływu.

2 Uruchamiasz zakrojone na szeroką skalę projekty odbudowy siedlisk na kluczowych obszarach.

+2

Pomaga obszarom, gdzie ryby muszą się rozmnażać i dorastać, sprzyjając powrotowi życia morskiego.

-1

Kosztowne w uruchomieniu i utrzymaniu, a na efekty trzeba poczekać.

—

W większości neutralne, chyba że lokalne społeczności są zaangażowane lub zyskują pracę przy tych działaniach.

+1

Zdrowsze morze oznacza z czasem lepszą jakość owoców morza.

2 Promujesz selektywne narzędzia połowowe, które są bezpieczniejsze dla przyrody, ale wciąż pozwalają łowić.

+1

Nowy sprzęt chroni dno morskie i unika przypadkowego łowienia gatunków.

+1

Rybacy mogą dalej pracować i łowić produkt wyższej jakości, ale nowy sprzęt kosztuje.

-1

Drobnych rybaków może nie być stać na sprzęt lub mogą potrzebować szkolenia w jego obsłudze.

—

Brak bezpośredniego wpływu na zdrowie.

1 Zwiększasz egzekwowanie przepisów i kary za niezgłaszane połowy.

+1

Chroni to ryby, dbając o to, by mniej z nich było łowionych bez zgłoszenia.

-1

Surowe przepisy mogą początkowo utrudnić połowy i dużo kosztować w egzekwowaniu.

+1

Sprawiedliwe wobec rybaków, którzy już przestrzegają zasad.

+1

Lepsza identyfikowalność oznacza bezpieczniejsze owoce morza i mniejsze ryzyko zjedzenia błędnie oznakowanej ryby (co może być groźne w razie alergii).

2 Współpracujesz z rybakami, aby zbierać lepsze dane, i oferujesz nagrody za zgłaszanie połowów.

-1

Jeśli nie wszyscy rybacy dobrowolnie zastosują się do planu, może on nie działać wystarczająco dobrze.

+1

Rybakcy mogą dalej pracować i zaczynać budować lepsze nawyki raportowania.

+1

Buduje to zaufanie, wspólną odpowiedzialność i poczucie sprawstwa wśród społeczności przybrzeżnych.

-

Brak bezpośredniego wpływu.

3 Wykorzystujesz technologie takie jak kamery i cyfrowe dzienniki połowowe, aby śledzić, co jest łowione na łodziach.

+2

Daje jasne dane w czasie rzeczywistym, chroniąc zasoby ryb i ograniczając nielegalne lub szkodliwe połowy.

-1

Instalacja i obsługa systemów jest kosztowna.

-2

Rodzi to obawy o prywatność, część rybaków czuje się stale obserwowana.

-

Brak bezpośredniego wpływu.

Morze Czarne

1

1 Zachęcasz rybołówstwo do używania haczyków zamiast sieci w dotkniętych regionach.

-2

Meduzy nadal masowo się rozmnażają, wpływając na rozród gatunków rodzimych.

+1

Połowy nie ustają, a rybacy zachowują dochód, ale jest mniej gatunków do łowienia, więc ceny owoców morza rosną.

-2

Mniejszych rybaków nie stać na nowy sprzęt i są w gorszej sytuacji. Droższe owoce morza utrudniają rodzinom o niskich dochodach zakup ryb.

-1

Liczba pływających parzonych przez meduzy wciąż rośnie.

2 Rozwijasz gospodarcze zastosowania meduz, takie jak produkty spożywcze, farmaceutyki czy nawozy.

+2

Populacja meduz maleje, a gatunki rodzime mogą znów się rozwijać.

+2

Nowe miejsca pracy i firmy powstają dzięki produktom z meduz.

+2

Powstają lokalne miejsca pracy, a rybacy mogą wrócić do normalnej działalności.

+1

Mniej pływających jest parzonych. Na rynku pojawiają się nowe farmaceutyki oparte na meduzach.

3 Wprowadzasz surowszą kontrolę wody balastowej ze statków, aby zapobiec dalszemu wprowadzaniu inwazyjnych meduz.

-1

Spowalnia to problem, ale nie usuwa meduz, które już tam są.

-2

Statki i rybacy mają opóźnienia i więcej przepisów, a meduzy wciąż sprawiają kłopoty. Ceny owoców morza rosną.

-2

Drobni rybacy mają najtrudniej. Wyższe ceny owoców morza są ciężarem dla rodzin o niskich dochodach.

-

Brak większego bezpośredniego wpływu.

1 Zwiększasz egzekwowanie przepisów i kary za nielegalne połowy.

+2

Surowsze kontrole oznaczają, że mniej ryb jest łowionych nieuczciwie, więc gatunki mogą się odbudować.

-2

Nadzór i patrole są kosztowne, nawet jeśli pomagają chronić zasoby ryb na dłuższą metę.

+1

Uczciwi rybacy są chronieni przed nieuczciwą konkurencją.

+1

Lepsza identyfikowalność oznacza bezpieczniejsze owoce morza dla wszystkich.

2 Wspierasz legalne połowy zachętami.

+1

Zachęcanie do zrównoważonych praktyk pomaga populacjom ryb rosnąć z czasem.

-1

Przyznawanie dopłat kosztuje pieniądze w krótkim okresie.

+2

Rybacy przestrzegający zasad, zwłaszcza drobni, są nagradzani i wspierani.

+1

Bezpieczniejsze praktyki połowowe pomagają utrzymać owoce morza czyste i identyfikowalne.

3 Współpracujesz z sąsiednimi krajami, aby usprawnić kontrolę.

+1

Ponieważ gatunki migrują w obrębie Morza Czarnego, współpraca transgraniczna pomaga chronić zwierzęta morskie.

+1

Wspólne patrole i wymiana informacji oszczędzają pieniądze i stabilizują gospodarkę rybacką.

+1

Wszyscy przestrzegają tych samych zasad, co wydaje się sprawiedliwe i buduje zaufanie.

+1

Lepszy monitoring oznacza bezpieczniejsze owoce morza w całym regionie.

1 Wprowadzasz surowsze limity połowowe, aby chronić zasoby sardeli.

+1

Populacje sardeli mają szansę się odbudować, co pomaga też całemu ekosystemowi.

-1

Przy mniejszej liczbie sardeli do złowienia rybacy tracą w krótkim okresie zasadnicze źródło dochodu.

+1

Chroni to długoterminowy dostęp do sardeli, zwłaszcza dla drobnych rybaków.

+1

Niższe ryzyko przełowienia i nieuregulowanych połowów zapewnia jakość owoców morza i długoterminowy dostęp do sardeli dla konsumentów.

2 Promujesz gatunki alternatywne, aby zmniejszyć zależność od sardeli.

+1

Zdjęcie presji z sardeli pomaga zrównoważyć morski system pokarmowy.

+1

Otwierają się nowe rynki dla innych gatunków, oferując nowe szanse biznesowe.

-1

Niektórzy tradycyjni rybacy łowiący sardele mogą mieć trudności ze zmianą nawyków lub sprzętu.

+1

Jedzenie szerszej gamy owoców morza może prowadzić do lepszego odżywiania.

3 Inwestujesz w akwakulturę jako uzupełnienie rybołówstwa.

+1

Hodowla ryb pomaga zmniejszyć presję na dzikie zasoby sardeli.

+1

Tworzy to nowe miejsca pracy i zapewnia stabilne dostawy sardeli.

-1

Przejęcie na akwakulturę grozi pozostawieniem drobnych rybaków w tyle.

-

Brak natychmiastowego wpływu.

1 Zachęcasz rybaków do łowienia tego ślimaka, używając selektywnego sprzętu, który nie szkodzi innym zwierzętom ani dnu morskemu.

+1

Inne zwierzęta morskie i dno morskie pozostają bezpieczne, podczas gdy populacja Rapana venosa maleje.

+2

Rybakcy zarabiają, sprzedając Rapaną jako nowy produkt z owoców morza.

-1

Mniejszych rybaków może nie być stać na specjalny sprzęt potrzebny do udziału.

-

Brak większego wpływu na zdrowie.

2 Postanawiasz nie działać, ufając, że natura zawsze znajdzie swoją drogę.

-2

Sytuacja się pogarsza, doprowadzając rodzime gatunki, takie jak ostrygi i omułki, na skraj wymarcia.

-2

Rybakcy tracą dochody, gdy omułki, ostrygi i inne dotknięte gatunki znikają.

-1

Społeczności przybrzeżne i drobni rybacy odczuwają to najmocniej.

-1

Przy mniejszej dostępności lokalnych owoców morza ludzie jedzą mniej zdrowej żywności morskiej.

3 Zachęcasz do tworzenia nowych produktów z wykorzystaniem ślimaka morskigo.

+1

Pomaga to kontrolować rozprzestrzenianie się tego ślimaka morskigo i daje gatunkom rodzimym szansę na odbudowę.

+2

Rośnie nowa branża, a produkty z Rapany można nawet eksportować.

+1

Nowe firmy tworzą lokalne miejsca pracy.

+1

Ślimaki są wykorzystywane do tworzenia nowych produktów farmaceutycznych.

1 Wprowadzasz surowsze limity połowowe i monitoring.

+2

Zmniejsza to presję połowową, dając turbotowi czas na odbudowę i pomagając utrzymać równowagę ekosystemu.

-1

Rybacki zależni od turbota mogą w krótkim okresie zarabiać mniej.

-1

Drobni rybacy mogą najbardziej ucierpieć z powodu nowych przepisów.

+1

Ochrona zasobów turbota teraz oznacza, że ludzie będą mogli jeść tę pożywną rybę w przyszłości.

2 Promujesz połów i spożycie gatunków alternatywnych o zdrowszych zasobach.

+1

Mniejsza presja na turbota pomaga mu się odbudować i sprzyja bardziej zrównoważonej eksploatacji zasobów morskich.

+1

Otwiera to nowe rynki dla mniej znanych ryb, pomagając sektorowi owoców morza się przystosować.

+1

Rybacki mogą dalej pracować, przechodząc na nowe gatunki bez wyczerpywania zasobów turbota.

+1

Bardziej zróżnicowana dieta z owoców morza może poprawić zdrowie i odżywianie.

3 Inwestujesz w hodowlę turbota, aby zmniejszyć presję na dzikie populacje.

-1

Źle zarządzane farmy stwarzają ryzyko, takie jak zanieczyszczenie z paszy lub ucieczka hodowlanych ryb.

+1

Akwakultura tworzy nowe dochody i miejsca pracy w regionie.

-

Hodowla tworzy stabilne miejsca pracy, ale może nie przynosić korzyści drobnym rybakom.

-1

Istnieje ryzyko, że nowe farmy będą źle zarządzane z powodu braku doświadczenia. Możliwe problemy to pasożyty lub niewłaściwe stosowanie antybiotyków.

1

1 Zamykasz połów tego gatunku, wprowadzając moratorium.

+2

Populacje dorsza mają więcej czasu na wzrost.

-2

To ogromna strata dochodów dla całej branży owoców morza, nie tylko rybaków.

-1

Drobni rybacy i uboższe rodziny odczuwają to najmocniej.

-1

Ludzie nie mogą już zdobyć tej taniej, zdrowej ryby, która jest popularnym źródłem białka i zdrowych tłuszczów.

2 Obniżasz limity połowowe dorsza.

+1

Dorsze mają więcej szans na rozmnażanie.

-1

Rybacy łowią mniej i na razie zarabiają trochę mniej.

+1

Pomaga to chronić dostęp do dorsza dla przyszłych pokoleń i dla drobnych rybaków, których utrzymanie od niego zależy.

-

Brak większego wpływu.

3 Zapewniasz rybakom dopłaty na sprzęt, który ogranicza przyłów dorsza.

+1

Mniej dorszy jest łowionych przez pomyłkę.

-

Rybacy wydają pieniądze na sprzęt, ale wciąż zarabiają na połowach.

+1

Pomaga to rybakom zmienić się bez utraty pracy.

-

Brak większego wpływu.

1 Prosisz hodowców o uprawę listownicy, aby pomóc obniżyć kwasowość wody.

+2

Listownica redukuje CO₂ w wodzie, łagodząc skutki kwasowości dla hodowli skorupiaków i zapewniając siedlisko zwierzętom morskim.

+1

Hodowcy mogą sprzedawać listownicę i zarabiać więcej.

+1

Jest to tanie i proste, więc mogą spróbować wszystkie farmy, nawet małe.

+1

Listownica trafia na rynek. Jest dobrym źródłem jodu, który jest ważny dla funkcjonowania tarczycy.

2 Współpracujesz z naukowcami, aby wypróbować silniejsze odmiany ostryg, które lepiej znoszą kwaśną wodę.

+1

Ostrygi pozostają silne nawet w kwaśnej wodzie.

-

Zmiana kosztuje pieniądze, ale opłaci się później.

-1

Większe farmy mogą mieć lepszy dostęp do tych ostryg niż drobni producenci.

-

Brak większego wpływu.

3 Zachęcasz hodowców do sprawdzania wody i dodawania naturalnych produktów, takich jak rozdrobnione muszle lub wapień, aby wyrównać pH.

+1

Pomaga młodym ostrygom przetrwać i rosnąć w wylęgarniach.

-1

Sprzęt i konserwacja potrzebne do tego są kosztowne.

-1

Tylko większe farmy mogą sobie pozwolić na te narzędzia bez dopłat.

-

Brak większego wpływu.

1 Zostawiasz wszystko po staremu.

-2

Emisje CO₂ z transportu przyczyniają się do zmian klimatu, pośrednio wpływając na ekosystemy morskie.

+1

Taniej jest zostawić wszystko tak, jak jest.

-1

Lokalni rybacy nie zyskują pracy przy obieraniu krewetek.

Brak większego wpływu.

-

2 Pomagasz uruchomić maszyny do obierania krewetek blisko miejsca ich połowu.

+1

Mniej transportu oznacza mniejszą emisję CO₂, co przyczynia się do spowolnienia zmian klimatu.

+2

Koszt zakupu maszyn jest szybko rekompensowany przez tworzenie lokalnych miejsc pracy, co wspiera lokalną gospodarkę.

-2

Maszyny zmniejszają liczbę miejsc pracy, które mogłyby powstać dla ludzi. Pracownicy w Maroku tracą pracę.

Brak większego wpływu.

-

3 Inwestujesz w spółdzielnie socjalne z pracownikami obierającymi krewetki ręcznie w pobliżu strefy połowowej.

+1

Obniża emisje CO₂ z transportu dzięki lokalnemu obieraniu.

-1

Pensje pracowników są wyższe w Europie niż w Maroku, co przy tym samym efekcie kosztuje więcej.

+1

Pomaga lokalnym ludziom zdobyć pracę i umiejętności na miejscu, ale pracownicy w Maroku tracą pracę.

-1

Krewetki mogą stać się zbyt drogie dla niektórych rodzin.

1 Drastycznie ograniczasz wydobycie ropy i gazu.

+2

Mniej hałasu i zanieczyszczeń pomaga zwierzętom morskim się odbudować.

-2

Wiele osób traci pracę i pieniądze w sektorze naftowo-gazowym.

+1

Pokazujesz silne zaangażowanie w ochronę przyrody i przyszłych pokoleń.

+1

Czystszy ocean oznacza lepsze zdrowie, zwłaszcza dla ludzi mieszkających blisko wybrzeża.

2 Szukasz tych samych gatunków do łowienia w innych morzach.

-1

Inne morza cierpią z powodu przełowienia.

+1

Połowy trwają dalej i przynoszą pieniądze w nowych miejscach.

-1

Szkodzi to zarówno lokalnym, jak i odległym społecznościom rybackim.

-2

Zanieczyszczenia z sektora naftowo-gazowego z czasem powodują poważne problemy zdrowia publicznego w społecznościach przybrzeżnych.

3 Zawierasz porozumienie z pobliskimi krajami, aby ograniczyć zanieczyszczenia i hałas z ropy i gazu.

+1

Życie morskie odczuwa mniejszy stres i może się trochę odbudować.

-

Brak większego wpływu. Operatorzy pozostają aktywni, co przeważa nad kosztem adaptacji.

+1

Sprawiedliwe zasady pomagają chronić przyrodę i miejsca pracy.

-

Brak większego wpływu.

1 Wspólnie zakazujecie połowu przegrzebków w kluczowych okresach rozrodu.

+2

Przegrzebki mają czas na wzrost i rozmnażanie.

-1

Rybacy tracą pieniądze podczas zakazu w obu krajach.

+1

Zasady są takie same dla wszystkich, co jest sprawiedliwsze i unika urazy między społecznościami rybackimi.

-

Brak większego wpływu.

2 Pozwalasz każdemu krajowi łowić według własnych zasad, ale ustanawiasz protokół deeskalacji na wypadek konfliktów.

-1

Przegrzebki wciąż są pod zbyt dużą presją.

+1

Rybacy dalej pracują i zarabiają.

-2

Różne zasady wywołują złość i spory mimo protokołu deeskalacji.

-

Brak większego wpływu.

3 Tworzycie wspólny plan dla przegrzebków z limitami i obszarami zamykanymi na zmianę.

+1

Przegrzebki powoli wracają dzięki limitom.

+1

Potrzebne są pewne zmiany, ale miejsca pracy i przegrzebki pozostają bezpieczne na dłuższą metę.

+2

Społeczności rybackie współpracują i mniej się kłócą.

-

Brak większego wpływu.

Funded by
the European Union

PART OF THE

EU MISSIONS

RESTORE OUR OCEAN & WATERS